

1951–2011 60 let RFE

**Celoroční projekt připomenutí 60. výročí zahájení
československého vysílání Rádia Svobodná Evropa**

Pořadatelé:

Český rozhlas (ČRo) a Rádio Svobodná Evropa/Rádio Svoboda (RFE/RL)

Spolupracující instituce:

Filozofická fakulta UK Praha, Ústav pro studium totalitních režimů a
Senát Parlamentu ČR

Záštity:

RNDr. Petr Nečas, předseda vlády ČR
nad celým projektem oslav

Prof. PhDr. Iveta Radičová, PhD., předsedkyně vlády SR
nad celým projektem oslav

MUDr. Přemysl Sobotka, 1. místopředseda Senátu PČR
nad akcemi konanými v Senátu PČR (konference, výstava a slavnostní koncert)

I. Úvod

Před šedesáti lety v květnu 1951 zazněly v éteru první tóny znělky Rádia Svobodná Evropa, začalo vysílání československé redakce. Jedním z prvních, kdo promluvili k posluchačům do vlasti, byl publicista Ferdinand Peroutka. Parafrází jeho slov byla započata kapitola našich dějin, ve které má jeden svobodný hlas, jedno svobodné rádio, nesmírnou cenu pro samotnou podstatu svobody. Za dlouhých šest dekad prošlo rádio mnoha peripetemi, v mnohém kopírovalo velké zlomy doma v Československu, stalo se místem setkávání zcela mimořádných i v mnohém rozdílných osobností, jejichž společným jmenovatelem bylo směřování ke svobodě.

Český rozhlas, Radio Free Europe/Radio Liberty, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze a další partneři přichystali soubor akcí, které mají různými způsoby přinést jak ohlédnutí, tak tolik potřebnou aktualizaci tématu svobody slova. Připravujeme souhrnnou publikaci na téma dějin Rádia Svobodná Evropa, na půdě Senátu Parlamentu ČR proběhne mezinárodní konference, ve Valdštejnské zahradě bude otevřena výstava a uskuteční se slavnostní koncert Symfonického orchestru Českého rozhlasu. Český rozhlas věnuje výročí mimořádnou pozornost ve svém vysílání, navíc proběhne soutěž studentů středních škol právě na téma svobody slova. Součástí celoročního projektu budou obsahově velmi zajímavé internetové stránky **svobodne.rozhlas.cz**. Ty budou představeny na tiskové konferenci 1. března 2011.

Chceme si symbolicky, šedesát let od prvního vysílání, připomenout tuto silnou tradici, kterou navíc v našem prostředí vnímáme jako neprávem opomíjenou. Věříme, že ideály a podstata poselství Rádia Svobodná Evropa jsou stále aktuální, to je také jedním z důvodů, proč chceme připomenutí směřovat především k mladé generaci. Nehledě na to, že tradice Rádia Svobodná Evropa je nejen tradicí cesty ke svobodě, ale také úctyhodnou tradicí české žurnalistiky.

Nad projektem převzali záštitu premiér České republiky Petr Nečas a premiérka Slovenské republiky Iveta Radičová. Nad akcemi v Senátu Parlamentu ČR pak 1. místopředseda horní komory českého parlamentu Přemysl Sobotka. Jsme rádi, že tímto způsobem potvrdili naše přesvědčení, že podobné ohlédnutí má i dvacet let po pádu komunistické diktatury svoji nezastupitelnou roli a důležitost.

II. Přehled vybraných akcí pořádaných v rámci projektu Svobodně!

15. února – 31. března 2011

Soutěž pro studenty středních škol – eseje na téma „Svoboda slova – včera a dnes“

1. března 2011, 10.00 hodin, foyer budovy Českého rozhlasu, Vinohradská 12, Praha
Tisková konference – oficiální zahájení projektu Svobodně!

Za účasti 1. místopředsedy Senátu PČR Přemysla Sobotky, děkana Filozofické fakulty UK Michala Stehlíka, ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů Daniela Hermana a prozatímního ředitele ČRo Petera Duhana.

4. května 2011, 17.00 hodin, foyer budovy Českého rozhlasu, Vinohradská 12, Praha
Prezentace knihy „Svobodně!“

Představení publikace a CD „Svobodně!“ a setkání veřejnosti s autorským týmem knihy.

4. května 2011, 19.00 hodin, kostel svatě Ludmily, Náměstí Míru, Praha 2

Mše za zesnulé československé pracovníky RFE

Celebruje Mons. Václav Malý, titulární biskup marcelliánský a pomocný biskup pražský

5. května 2011, 9.00 – 16.30 hod., Hlavní sál, Senát PČR, Valdštejnské nám. 4, Praha 1
Konference k 60. výročí zahájení čsl. vysílání RFE

Celodenní konference mapující nejen významné okamžiky v minulosti RFE a osudy předních postav československé redakce. Součástí konference určené také studentům a mladé generaci bude i panelová diskuse za účasti Václava Havla, Václava Malého, Karla Hvizďaly a Jiřího Stránského.

5. května 2011, 18.30 – 19.00 hodin, Valdštejnská zahrada, Senát PČR, Praha 1

Vernisáž výstavy „Svobodně!“

Zahájení výstavy za účasti osobností českého politického, kulturního a společenského života. Výstavu slavnostně otevře 1. místopředseda Senátu PČR Přemysl Sobotka.

5. května 2011, 19.00 – 20.30 hodin, Valdštejnská zahrada, Senát PČR, Praha 1

Slavnostní koncert Symfonického orchestru Českého rozhlasu

Dirigent Christian Vásquez (Venezuela), sólista Jan Simon (klavír), program: George Gerschwin – Rapsodie v modrém, Antonín Dvořák – Symfonie č. 9, e-moll, op. 95 „Z Nového světa“.

6. května – 17. června 2011, Valdštejnská zahrada, Senát PČR, Praha 1

Výstava „Svobodně!“

Výstava zachycující významné milníky v historii RFE prostřednictvím osobností československé redakce. Výstava je určena široké veřejnosti, tuzemským i zahraničním návštěvníkům hlavního města.

III. Popis akcí projektu Svobodně! konaných na půdě Senátu PČR

Konference k 60. výročí zahájení českého vysílání Rádía Svobodná Evropa

Termín a místo konání: 5. května 2011, Hlavní sál, Senát PČR

Záštitá: MUDr. Přemysl Sobotka, 1. místopředseda Senátu PČR

Účastníci: pozvaní hosté (osobnosti českého politického a společenského života, senátoři, historici, poslední žijící zakladatelé čl. redakce RFE), studenti (včetně studentů oceněných v esejistické soutěži), novináři, široká veřejnost

Propagace: zejména Český rozhlas (stanice: ČRo 1 – Radiožurnál, ČRo Rádio Česko, Český rozhlas 6 a ČRo Regina), přímý přenos zahájení konference a panelové diskuse na webu ČRo a ve vysílání ČRo 1 – Radiožurnál, záznam konference na ČRo 6; v jednání je spolupráce s ČT24.

Zahájení konference a úvodní slova: premiéři ČR a SR Petr Nečas a Iveta Radičová (zúčastní-li se) a 1. místopředseda Senátu PČR Přemysl Sobotka

Pracovní návrh programu:

I. blok – historické ohlédnutí za RFE

Úvodní konferenční blok se zaměří na historickou reflexi působení Rádía Svobodná Evropa. V jeho rámci vystoupí přední čeští historici, již ve svých příspěvcích budou hledat odpovědi na otázky související s podmínkami vzniku RFE, se zasazením jeho činnosti do kontextu dobových událostí světové i domácí politiky a s celkovým kritickým hodnocením významu RFE nejen pro historiografii, ale pro celou společnost.

Moderuje: Ivana Denčevová, ČRo 6

prof. PhDr. Vilém Prečan, CSc. (Československé dokumentační středisko)

Rádío Svobodná Evropa jako problém pro historika

PhDr. Oldřich Tůma, Ph.D. (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR)

Rádío Svobodná Evropa v mezinárodně politickém kontextu (především v 70. a 80. letech)

PhDr. Jan Kalous, Ph.D. (Ústav pro studium totalitních režimů)

Případ kapitána Minaříka jako příklad zpravodajského přístupu Československa k RSE

PhDr. Prokop Tomek (Vojenský historický ústav)

Letákové operace Svobodné Evropy pro Československo

doc. PhDr. Jiří Pernes, Ph.D. (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR; Ústav pro studium totalitních režimů)

K vnitřní situaci v Rádiu Svobodná Evropa (zejména v 50. letech)

PhDr. Pavel Paleček, Ph.D. (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR)

Výbor pro svobodnou Evropu a americká protikomunistická propaganda

II. blok – zástupci RFE

Druhý diskusní blok představí RFE očima jejích aktivních pracovníků; vystoupí Pavel Pecháček, Olga Kopecká a zástupce aktuálního vedení této rozhlasové stanice.

III. blok – diskuse osobností nad významem RFE

Moderuje: Michal Stehlík, FF UK

V závěrečném diskusním panelu se setkají osobnosti společenského a kulturního života, které se zamyslí nad odkazem Rádía Svobodná Evropa pro soudobou společnost, nad hodnotou svobody slova v dnešním světě a zavzpomínají na své vlastní „doteky“ se „Svobodkou“ před listopadem 1989. Pozvání přijali: bývalý prezident ČR a dramatik **Václav Havel**, bývalý politický vězeň, spisovatel a scénárista **Jiří Stránský**; novinář a spisovatel **Karel Hviždála** a pomocný biskup pražský a někdejší spoluzakladatel Občanského fóra **Václav Malý**.

Výstava „Svobodně! 1951 – 2011 60 let RFE“

Termín a místo konání: 6. 5. – 17. 6. 2011, Valdštejnská zahrada, Senát PČR

Vernisáž: 5. května 2011 v 18.30 hod., Valdštejnská zahrada, Senát PČR

Účastníci vernisáže: pozvaní hosté - osobnosti českého politického, kulturního a společenského života, senátoři, historici, poslední žijící zakladatelé čl. redakce RFE, studenti ocenění v esejistické soutěži, partneři pořádajících a spolupracujících institucí apod.

Záštita a slavnostní otevření: MUDr. Přemysl Sobotka, 1. místopředseda Senátu PČR

Výstava připravovaná do prostor Valdštejnské zahrady představí významné osobnosti Rádía Svobodná Evropa, jejich myšlenky a komentáře. Historický kontext bude sice jejím logickým rámcem, nicméně důraz výstavy bude více než na chronologický přehled dějin československého vysílání položen na vizualizaci tématu, vystižení emotivní roviny a atmosféry tohoto šedesátiletého období.

Z osobností Rádía Svobodná Evropa budou zastoupeni např. Ferdinand Peroutka, Pavel Tigrid, Jan Stránský, Julius Firt, Michal Múdry, Karel Belák-Berger, Jiří Kovtun

a další. Na více než třiceti velkoformátových panelech expozice bude představen bohatý fotografický materiál dokumentující šest dekad dějin Rádia Svobodná Evropa.

**Slavnostní koncert Symfonického orchestru Českého rozhlasu
k 60. výročí zahájení čsl. vysílání Rádia Svobodná Evropa**

Termín a místo: 5. května 2011 v 19.00 hod., Valdštejnská zahr., Sala Terrena, Senát PČR

Záštitá: MUDr. Přemysl Sobotka, 1. místopředseda Senátu PČR

Účastníci koncertu: pozvaní hosté - osobnosti českého politického, kulturního a společenského života, senátoři, historici, poslední žijící zakladatelé čsl. redakce RFE, studenti ocenění v esejistické soutěži, partneři pořádajících a spolupracujících institucí apod.

Koncert bude v přímém přenosu přenášet Český rozhlas na svých stanicích. Po skončení koncertu číše vína v režii ČRo.

Dirigent: Christian Vásquez (Venezuela)

Sólista: Jan Simon (klavír)

Program:

George Gerschwin
Rapsodie v modrém

Antonín Dvořák
Symfonie č. 9, e-moll, op. 95 „Z Nového světa“

IV. Stručné doprovodné informace k některým částem projektu

Kniha Svobodně!

Publikace mapuje historii československého vysílání Rádia Svobodná Evropa (RSE) od jeho vzniku v roce 1951; zabývá se nejenom dějinami stanice a její programovou strukturou, ale i významnými osobnostmi, které se z éteru ozývaly více než padesát let. Důležitou součástí knihy jsou i reakce komunistického režimu na vysílání RSE, ať už v podobě rušení vysílání či působení tajných služeb. Vůbec poprvé pak bude otištěn rozhovor Václava Havla s redaktorem Karlem Kašpárkem, který byl odvysílán 15. července 1989, a dopis Václava Havla Milanu Schulzovi do Mnichova, kde se vyjadřuje ke struktuře vysílání RSE. Součástí knihy bude i CD s audiokázkami originálních nahrávek vysílání rádia.

Kniha s CD vyjde 4. května 2011 ve vydavatelství Českého rozhlasu, společnosti Radioservis.

Struktura publikace:

Úvodní slovo prezidenta RFE a prozatímního ředitele ČRo

1. Úvodní studie o vývoji a dějinách RSE.
2. Analýza a význam vysílání RSE, struktura dle jednotlivých typů pořadů, aktivity RSE směřované do Československa (a. zpravodajské vysílání, politika, publicistika, sport a RSE, literatura na vlnách RSE, satira, kabaret a tzv. československé produkce, hudební okno do světa, náboženské vysílání; b. slovenské a podkarpatoruské vysílání RSE; c. letáky RSE v počátečním období činnosti, komunikace s posluchači v ČS(S)R, hlasy a ohlasy).
3. Reakce komunistického Československa na vysílání RSE (a. rušičky; b. činnost tajných služeb uvnitř RSE; c. komunistická propaganda).
4. Stručné portréty významných osobností spjatých s vysíláním Rádia Svobodná Evropa od F. Peroutky, P. Tigrida, J. Čepa a E. Hostovského až po K. Kryla, L. Rakušanovou, E. Lánského či P. Pecháčka.
5. CD s nahrávkami a nejdůležitějšími dokumenty z dějin české redakce RSE.

Literární soutěž pro studenty středních škol Esej na téma „Svoboda slova – včera a dnes“

Český rozhlas ve spolupráci s Filozofickou fakultou UK v Praze 15. února vyhlásil pro studenty středních škol literární soutěž u příležitosti šedesáti let uplynulých od zahájení vysílání Rádia Svobodná Evropa do Československa v květnu 1951. Vyzýváme tak středoškoláky k vytvoření a zaslání eseje na téma „Svoboda slova – včera a dnes“.

Toto téma považujeme v kontextu dvacetiletého demokratického vývoje společnosti za stále velmi aktuální. Tradice svobody slova v zrcadle totalitních režimů 20. století je velkou výzvou pro hájení svobody a demokracie, neboť i po roce 1989 můžeme

být svědky pokusů o jejich zneužití při prosazování xenofobních a dalších krajních názorů.

Soutěž bude vyhodnocena společně pracovníky Českého rozhlasu a Filozofické fakulty UK v Praze. Členy poroty jsou Mgr. Jefim Fištejn, Jiří Stránský, Mgr. Jakub Jirsa, Ph.D., Doc. JUDr. Petr Pithart a PaedDr. Luboš Merhaut, CSc. Celkem bude vyhlášeno 10 vítězů. Vítězové soutěže obdrží jednotné hodnotné věcné ceny, balíček titulů z produkce Radioservisu, pozvání k prohlídce současného sídla Rádia Svobodná Evropa, nabídku k účasti na mezinárodní konferenci Rádio Svobodná Evropa 1951 – 2011, která se uskuteční 5. 5. 2011 na půdě Senátu Parlamentu České republiky a vstupenky na slavnostní koncert Symfonického orchestru Českého rozhlasu ve Valdštejnské zahradě 5. května večer.

Vítězné eseje budou zveřejněny na webových stránkách projektu Svobodně! a případně prezentovány na vlnách Českého rozhlasu.

V Praze dne 1. března 2011

*Mgr. René Zavoral
ředitel Odboru komunikace a vnějších vztahů
Český rozhlas*

*Tel. +420 221 551 310
e-mail: rene.zavoral@rozhlas.cz*